

KONTRA FERENC

Apis mellifica

Felidézte magában a párbeszédet, szavak körül keringett, mint a rovarok, de nem talált táplálékot egyik virágban sem. Célt tévesztett a szorgalma, hogy érveit összegyűjtse és felhozza a maga mentségére.

– Idegenek vagyunk mindenütt, nem látnak bennünket szívesen sehol – nem volt ez kérdés, csak a szokásos vívódás két hernyótalpas falrengetése között.

– Azért kellett volna maradnia a férjednek is – ez sem volt válasz, inkább párhuzamosan futó mondatok.

– Persze: lehetett volna martalócok janicsárja vagy bujdosó, azzal sem dicsekedhetne – mondta a gyertyának, amely a másik szemében tükröződött. Mellettük gyengén szólt már a zsebrádió. Aztán repedt műanyagjába burkolva sokáig hallgatott. Vigyáztak, ne szűrődjön ki semmi fény. Barátnőjével marták egymást, mint régen. Közben összetartottak, mint régen. A kert alatt osontak, ha kijárási tilalom volt. Védte a férjét meg a kisfiát a hosszú beszélgetésekben, mert mindenki azt próbálja igazolni, amit éppen cselekszik. Szentül hitte: az a dolga, hogy a csatazajban is a tűzhelyet vigyázza, hiszen együtt raktak téglát téglára, az öregapjától örökölt telekre építettek, piacoztak a mézzel, eladták kicsiben és nagyban, az új otthon után jöhettek az új kaptárak. Azt hitték, a hajlékok csak megújulnak ezután, eltartják egymást, egyenesbe jönnek, ingáznak a méhecskék a hársfák között, virágporból sosem fogy ki a rét, kivitték a méhkasokat a füzesbe barkanyíláskor, pörögtek a viaszágyak a bádogcentrifugában, és a nektár megédesített mindent maga körül.

Valami szokatlant észlelt a levegőben: másként dongtak, veszélyt szimatolt, és nyugtalanította a jelentéktelennek látszó apróság is. Idegen rovarok táncoltak a kaptárak fölött. Így jelezték egymásnak, merre van a táplálék. Pollengyűjtő szervük eltért a háziméhekétől. Felhúzta a kesztyűket, fejére tette a szitamaszkot, egymás után emelte ki a ragacsos kereteket. Üres volt a méhetető vályú. Észrevette, hogy a vadméhek már beköltöztek az egyik kaptárba. Nem adtak mézet, csak szúrtak dühödten; felrepültek és befurakodtak a ruha réseibe. Kiszorították a háziméheket, felfalták, amit bent találtak. Körülgéyzték a maguk királynőjét. Csapatosul csapódtak a védőrácsra, fullánkjukat meresztgetve befelé. Az asszony fogta a poroltót, és befújta a kaptárba. Sikítva kavargotak az oxigénhiányos, fehér levegőben a vadméhek.

Kirakta maga elé a fényképeket. Az első születésnap. Az első fog az egérlyukban. Az utolsó közös ebéd. Bármennyire szeretett volna maradni, megkeményítette a szívét, hogy kitarson otthonuk mellett. Külön engedéllyel sikerült csak a határon átjutnia, és a mohácsi kómpnál összeülekezve álltak, görcsösen és türelmetlenül, hogy vigye már el a Duna a várakozás sáros lépteit. Esett az eső, mint minden születésnapon. Palacsintát sütött a barakkban, ahol a menekülteket szállásolták el. Még sokáig vitte magával a hajába ivódott sülttészta-szagot. A folyóban tükröződött a vasárnap délután. Ha rájuk gondolt, fejében megszűnt a fegyverropogás.

– Lesz hús elég, lemészároljuk őket – énekelték részegen az utcán. Csoportosan jártak az idegenek, és rendszerint az út közepén. Kezüik ügyében kések és puskák lefeg-

tek. Telepingálták jeleikkel a táblákat. Felgyújtották a katolikus templomot. Úgy állt a temető mellett üszkösen, mint egy fejét vesztett óriás. Réti sasok telepedtek a póznákra.

Kertjüket a kaptársor választotta el élő, zümmögő akadályként. Szomszédjukból elköltözött az egész család még a háború elején. Csak annyit vittek magukkal, amennyi a személygépkocsijukban elfért. A félelem kiszámíthatatlan törvényeket teremt. Egyszerre építették a házukat, a tervrajz is hasonló volt, körbefutó nyersfa korlátokkal az erkélyeken. Még a virágaik is egyformán nyíltak, ugyanabban a palántaágyban nevelkedtek. Aztán beleszáradtak a fülledt nyárba a folyómuskátlik vörös vízesései. A kertet sem öntözték az új gazdák, akik az elhagyott portát nemsokára a birtokukba vették.

Jöttek később az idegenek ismerősei, hogy szétnézzenek a környéken, hátha megint szomszédok lehetnének. Az új házak tetszettek nekik legjobban. Nem csináltak titkot szándékaikból, cirill betűsre cseréltek minden táblát. Az elfoglalt rádióállomások harcra burdító műnépdalokat harsogtak. A rockzenét egyszerűen leradírozta a harmonikaszó.

A képernyőt behavazta a por. Írni lehetett a dohányzóasztalka politúrájára is. Mintha a hiányt járta volna körül lábujjhegyen a szobában. A jövőt kereste az arcon, amely kitekintett rá az ezüst keretből. Árnyéka eltűnt. Befeketedett a szoba sötétjébe, és amikor feleszmélt, rájött, hogy egy helyben topog, a takarítást megint elhanyagolta. Nagy tüzekkel égett a hallgatáson túl mindaz, amit nem mondhatott el: panaszkodni szárnalmas dolog. Rohadtul törekenynek érezte a világot maga körül, törekenyebbnek a hagymahéjban festett, belül üres húsvéti tojásnál. Mellette felaprózva hevert a szoba. Elmenni látta a sötétben a bútorokat. Öntudatlanul is hazavárta a családját, hátha valamilyen váratlan csoda folytán visszarendeződnek a dolgok, mintha hallaná a kenetlen kiskaput megcsikordulni. A csöndben felerősödtek a neszek. Nem szólt az őszi féreg. Csak a messziről jött madarak tolakodtak a ház előtt a hársfákon, a lövöldözés elől menekültek. Kiettek mindent a kertben. Megérintette ujjhegyével az ablaküveget. Odakint a sötétben élesen elváltak egymástól a körvonalak: a kerítés párhuzamos zebracsíkjai, mögöttük a borókák, aztán a törpe rózsák, szemközt az országúton pedig az útjelző tábla háromszöge. A világos éjszakát átrecsegték a kutyaugatások. Mint amikor görcsbe akad a fűrészt – hirtelen megszakadt a hangnem nélküli zene. Az úton léptek közeledtek. Két puskás férfi állt meg a ház előtt. Lehúzták a cipzárjukat, és a kerítés résein át vizeltek a kertbe. Kopogtak a liliumlevélen a cseppek.

Teregetés közben az idegen szomszédasszony bizalmasan közölte vele: jobb lenne, ha a férje után menne a határon túlra, ott biztonságban volnának mindannyian. El *kell* fogadni az igazságot – mondta némi hatásszünettel a szavai között. Mellette a kislánya katicabogarakat gyűjtött egy gyufaskatulyába. A füléhez szorította. Valószínűleg nem adtak hangot félelmükben. Türelmetlenül megrázta a dobozt. Kopogtak benne a páncél-szárnyak.

Az idegen férfiaktól rendőrök lettek. Egyforma kék egyenruhát kaptak, és rövidebb csövű fegyvert a régi helyett. Az alig ezerfős falura negyven rendőr jutott. Csak nekik engedélyezték, hogy a faluból bármit elvigyenek.

Megállt egy pillanatra az autó a ház előtt, tromblont lőttek az udvarba. Betört néhány ablaküveg, kráter keletkezett a liliumbokrok helyén, üszkösek lettek a kitelegegett ruhák. Beomlott a kút.

Legközelebb csak suttozni mertek, főleg arról, hogy mi történt a falu túlsó végén.
– Azzal még nincs vége, hogy beköltöztek, megmondtam neked!

– Elfogyott az élelmük, és most feltalálják magukat. Összeszedik, amit csak érnek. A nagynénem nem mert kimenni tegnap éjjel, amikor az ólból kihúzták a disznáját. Olyan visítást csapott, hogy nálam is hallani lehetett – mondta a barátnője, és előhúzott a szatyrából egy üveg pálinkát, pedig sohasem ittak azelőtt.

Tisztán elváltak egymástól a különféle nyári illatok, s a levegő már felmelegedett. Keleten halványan derengte a fény. Nyirkosság ült a krizantémcserejéken, még nem tudták, kinek nyílnak ősze. Reggel szokás szerint végigjárta a méhkasokat. Leszűrte a frissen pörgetett mézet. Nem ért rá várni, amíg magától feljön a tetejére a törmelék. Sikerült átjuttatnia egy bödönnel az övéinek. Adott a sofőrnek is egy uborkásüvegben.

Szombatra virradóra az emeleti szobába kézigránátot dobtak az ablakon keresztül. Széttörték az üvegtárgyak. Lángra kaptak a függönyök. Székklábak kalimpáltak kinn a körtefán. Az asszony fogta a poroltót, és elfojtotta a lángokat.

– Azért sem megyek el. Azért sem adom nekik – sziszegte közben. – Egy apis mellifica a saját hajlékába hordja a mézet. Szárnyait megfeszíti a szélben.

Úgy járt-kelt, mint akinek üvegharangok lógnak a feje felett. Ha megszólalnak, a szilánkok visszahullnak rá, széthasogatják, megvakítják. Még aznap leköltözött a pincébe. Ágyát a legbelső sarokba állította. Megtöltött hat nejlonzsákot földdel, és egymásra rakta őket a pinceablak előtt. Egyedül maradt a rádióval. Este fél hétkor meghallgatta a híreket, utána a hallgatók szokásos rovatát. A rejtjeleket csak azok fejthették meg, akikhez szóltak. Olyanok voltak, mint az indiánok füstjelei. A hársas utcába üzenték a nagymamának, hogy unokája született, és ugyanúgy hívják, mint az apját. A silós udvarba üzenték, hogy a nagypapát megműtötték a pécsi kórházban, jól érzi magát, ne aggódjanak. Néha a falu nevét is bementták, de többnyire még arra sem volt szükség. Apró töredékekből is értettek, akikhez szólt. Egy év elmúlt a háborúból, azóta születhettek és meghalhattak, mint régen... Rájött, hogy a múltat kezdi szeretni. A lelke csendben vándorútra indult... csak az álmait vitte magával az éjszakába.

Az asszony krumplit pucolt a konyhaablak előtt. Nem először látta, hogy az idegen szomszédék kislánya átjár a kertbe játszani. Kíváncsisága ezúttal a kaptárak felé vitte. Egy orgonavesszőt dugott a nyílásba, ahol a méhecskék ki-be jártak. Az asszony felugrott, szétgurultak a krumplik a padlón, héjnyelvek tapadtak a szoknyájára. Fürgébb már nem is lehetett volna, mégis későn ért ki. A kislány a kék szalagjával sivalkodva szaladt a virágágyáson keresztül haza. Homlokát csipések pettyezték, amit később nyomatékosan egyenként megmutogattak mint szörnyű bűnjelet. Az anyja után előjött terepszínű egyenruhájában a papa is. Iszonyú átkokat szórva ordította, hogy a gyerek életét veszélyeztetik ezek a rovarok, végképp betelt a pohár, tűrhetetlen! Fogta a benzineskannát, végiglocsolta a kaptárakat, és meggyújtotta. Méhek kavaroztak a füstben, mint apró, zuhanó repülőgépek. Felcsapott a viasz édeskés karamellillata. Sercegve pattogtak szét a rovarházak lécei. Mézláva folyt a földre kátrányfeketén. Az asszony üveges szemmel állt az ajtó előtt, arcába szitáltak a pernyék. Nem érzett üszkös dögszagot, nem érezte a fanyar hamut sem, csak a tűzből felszabadult dália és leandervirágok illatát, az összehordott pollen azt idézte fel megsemmisülésekor, amiből vétetett: a hegyoldal akácosságát, a töltés gyalogbodzáit meg a tarlok tisztesséfvét. A búcsúzás könnyűnehéz illatát érezte. Nem volt miért maradnia. Elégett harmincöt méhkas. Ebből élt a család. Elindult felfelé az ereszkedőn, mielőtt a vasárnapi harmat ezüsttel szitálta volna be a méhek hártvány szárnyait.